

Előfizetési ár

„MAGYAR DOHÁNYUSZÁG”-ra

Egész évre . . . 4 frt.
Fél évre . . . 2 frt.
Negyed évre . . . 1 frt.

Megrendelés a kiadóhivatalban
vagy utalvánnyal minden
postahivatalnál eszközölhető.

SZERKESZTŐSÉG:

Budapest,

VI. Podmaniczky-utca 1.

MAGYAR

DOHÁNYUSZÁG.

Előfizetési ár

„MAGYAR DOHÁNYUSZÁG”-ra

Egész évre . . . 4 frt.
Fél évre . . . 2 frt.
Negyed évre . . . 1 frt.

Megrendelés a kiadóhivatalban
vagy utalvánnyal minden
postahivatalnál eszközölhető.

KIADÓHIVATAL:

Budapest, VI. Podmaniczky-utca 1. sz.

A dohánytermelést és dohánykereskedést felkaroló gazdasági szaklap

Hirdetéseket felvesz a kiadóhivatal és az ország
minden hirdetés-gyűjtő ügynöksége.

Felélős szerkesztő és lap tulajdonos: **Daróczy Vilmos.**
Társzerkesztő: **Iovag Kloeberg Oswald.**

Hirdetések: Negyed oldal 10 frt; kisebb hirdetéseknél
minden petit sor 4 kr.

TARTALOM: Ültetés. *Daróczy Vilmostól.* — A szivargyártásról. Irta: *Kazay Rezső*, dohánygyári aligazgató Budapesten. (Folyt.) — Dohánytermelés Uj-Guineában. *D. V.* — A dohányüzlet az 1890-ik évben. *Herzog M. L. és társa* jelentése. — Elmélet a dohányról. Irta: *D. V.* — A német birodalmi kormány emlékirata. (befej. közl.) — *Nicotiana colossea. D. V.* — Uj talajok. *Daróczy Vilmostól.* — Levelezés. — A pénzügyminiszter mint dohánycsempész. — Irodalom. — Vegyesek. — Szerkesztői üzenetek. — Hirdetések.

TÁRCSA: A zágrábi dohánygyár. Irta: *R.*

Teljes tisztelettel ismételve felkérjük mindazon t. előfizetőinket, a kik az előfizetéssel már régebben hátralekban vannak, hogy hátralekukat mielőbb kiegyenlítsék. és — azokkal együtt, akiknek előfizetésük részben az első évnegyed végén, részben az idő szerint már lejárt: — az előfizetést megújítani sziveskedjenek, — mert nem szeretnénk a hátralekosaiknak külön felhívás küldésével terhőkre lenni, de — a lapunk tartalmának megnagyobbítása és az előfizetőinkkel szemben szivesen elvállalt erkölcsi kötelezettségünknek mi is csak úgy felelhetünk meg, ha t. előfizetőink, a lapnak — különben is oly mérsékelt — megrendelési árát, a maga idejében méltóztatnak be-küldeni.

Együttal arra is felkérjük lapunk barátait és a termelő közönséget, hogy a palánták állásáról, s az ültetés eredményéről és általában a termelés körüli eseményekről, minél gyakrabban és minél számosabban, sziveskedjenek lapunkat értesíteni, — hogy a „Magyar Dohányuszág” mindenkor biztos és hű képet nyújthasson a hazai dohánytermelés minden mozanatáról, az összes érdekeltet okulására.

A szerkesztő és kiadóhivatal.

Ültetés.

Országszerte kedvezőbb híreket veszünk a palánta képződése és kiültetése felől. Ezen kellemes változások cseppet sem csodálkozunk, mert e hó elsejétől kezdve az időjárás bámulatos jó, csak annyiban nem lehetne kielégítő, ha azt mondanánk, hogy tulságosan is jó, mert ilyet ugyan már régen nem értünk.

A főleg hó 1-től kezdve egész 6-ikáig tartó meleg, (a mi talán már kissé tulságos is volt) s az erre bekövetkezett langyos eső, mely a levegőt kissé lehűtötte: ezen időjárás a palánta nevelésre és kiültetésre nézve semmi kívánni valót nem hagy hátra.

A hol a palánta, a tartós kedvezőtlen idő befolyása által szenvedett, a jó idő be-

álltával remélhetőleg ott is helyre fog állani, mert eddig is már megújultak, felfrissültek, szóval csodás változáson mentek keresztül. Mult számunkban adtunk kifejezést, ebbeli reményünknek, a mi — legnagyobb örömünkre — be is következett.

Sok olyan termelő van, a ki a kiültetést e hó első negyedében már meg kezdte és most kényelmesen folytatja. No az ilyen munkálkodástól már szabad íő eredményt várni, mert csak rendkívüli eshetőségek folytán maradhat el a kitűnő siker.

Meleg és nedvesség: e kettő a dohánynak legkedvesebb dajkája, mely nélkül fejlődni és élni alig tud, s ebben most teljes mértékben részesül.

A jól megművelt talajban, meleg és nedvességben, csak gyönyörrel nézhetjük, a dohánynak üde és gyors képződését. Hogy mit tesz az, ha május és júniusban a dohány növény akadálytalanul képződik és kedvező időjárás befolyása alatt nevelkedik, azt minden dohánytermelő gazda igen jól tudja, hogy kitűnő siker ennek a feltétlen következménye, s ilyen kecseskedő remény mellett, a gazdának, kertésznek, csak kedve telhet abban, hogy a természet isteni szép működését ő is támogassa.

A támogatás abból áll, hogy testtelélekek oda működjenek, hogy a munka kifogástalanul és rendszeren menjen.

A lapunk mult számában általunk megirt egyenlő távolságra való kiültetésre, nagy súlyt kell fektetni.

Csak erős, gyökeres, jól kifejtett palántákat ültessünk el.

Az ültetés megkezdése előtt behatóan vizsgáljuk meg a beültetendő földet, hogy vajlon kifogástalan munkában részesült-e az, nem lehet-e attól tartani, hogy a gyom ellepi, még mielőtt a palánta kellően megfogamzik, mely esetben az ültetés előtt közvetlenül újból kell azt megszántani.

Hadat kell üzenni a rovarvilágnak, me yet ez alkalommal szintén a tőlünk kitelhető minden módon ki kell keresni és elpusztítani, még mielőtt a dohány el lenne ültetve, nevezetesen szántás és boronálás közben, és az ültetés előtt.

A hol az ültetendő föld a tanyák közelében esik és a hol házi szárnyas állatok állanak rendelkezésünkre, ott a leggyeszrebb pusztító mód és eszköz: a különböző apró marha, s ezek közt is legjobb a tyúk, » mely kaparása által a rovarat felszínre keríti, és el is pusztítja, de a pulyka, kacsa és liba szintén igen hasznosak e célra, — hanem ezekkel ugy kell tenni, hogy etetés előtt, éhesen vitessenek ki a földekre, illetve azon részekre, a melyek beültetés alá kerülnek.

Jól tudom, hogy sokan mosolyogni fognak ezen, de a ki erről meggyőződést szerzett magának, az tudni fogja, hogy olyan községekben, a hol az egyes gazdák a ház melletti kertekben termesztik a

dohányt, ott azoknak a fereg pusztítás folytán nem igen kell a feldozást gyakorolni, daczára annak, hogy az ilyen istálló és ház melletti kerteknek sokkal nagyobb hajlandóságuk van a rovar szaporodásra mint bárhol a szabad mezőn, és ennek daczára mégis jobban meg vannak kímélve a rovar pusztítástól; mert a házi szárnyasok legtöbbet ama kertekben tartózkodnak és táplálékaikat leginkább onnan szerzik, főképen mikor a föld szántatik, ott leszik és szedik ki a barázdákból minden élő férgeket és bogarakat.

Én is tudom, hogy ez igen nehezen kivihető dolog, és csak azt mondom: a hol lehet és kivihető, ne mulasszuk el ennek alkalmazását.

Ha nem is leszünk képesek az összes rovar kipusztítására, de legalább jóval megkevesbitjük azt. Hiszen minden gazda tudja, hogy mi az, mikor a legjobb reményű palánták hol részben, hol majdnem egész mennyiségökben a rovar által elpusztítottak és a folytonos feldozás mellett sem érünk célzt, mert tudjuk azt, hogy a feldozásból eredő dohány édes keveset ér, azért legjobb is, a hol már a rovar pusztítás nagy mérvet oltott, a földet egészben felszántani és újból beültetni.

Ha az ültetés előtt közvetlenül nincs eső, akkor az egyes palánták helye a jelzővel kijelöltetvén, jól megöntöztetik csak miután a nedvesség beszívárgott és a fészék helye többé nem sáros, akkor ültetetik bele a palánta; ha az öntözésre kénytelenek vagyunk kutat ásni, ez mindenesetre csak a legszükségesebb esetben történjék, mert a dohány földön ássott helyek kárba vesznek, minthogy azok helyein nem sokott jó dohány teremni, mert csak későre jöhet bele a palánta, s aztán a mélységből felhozott holt talaj, a mely a felső réteggel nagyon is össze vegyül — termést nem igen adhat; — tehát ahol csak lehet: föld végekről, árkokból s álló folyó vizből fedezzük az öntözés szükségletét.

A lyukaknak oly mélyeknek kell lenni, mint a milyet a gyökérzet meg kíván, mert ha az ültetés után akár oldalt, akár a gyökér végénél légüres tért marad; a palánta mulhatlan elpusztul; hogy ezt kikertüljük, a palánta gyökérhez a földet, a furdancsál erősen hozzá kell szorítani;

Pár nappal az ültetés után a palánták egyenként megvizsgálándók, s minden hervadt, sárgulni kezdő palántát megmondolás nélkül ki kell dobni és helyette azonnal másikat ültetni.

Ha a feldozást nem késleltetjük, igen helyesen cselekszünk; mert, ha sokára marad, a föld meg is gázosodik, a gyom és burján elhatalmasodik s a dohány palántát majd annyira elárnyékolja, hogy épen semmiesz lesz belőle és legjobb esetben sem érhet meg egyszerre a többi dohánnyal, a mi a szedésnél sok hibát okoz, mert vagy éretlen szedetik és a többi dohány

közé vegyül, vagy ennek megóvása, sok munkával és vesződséggel jár.

Az ültetésre elkészült palánták gondosan kosarakba rakandók, szorosan egymáshoz illesztve, hogy rázkódás által még ne sérüljenek, s a kosár fenekére nedves rongy teendő, a palánták meglocsolandók és mind addig letakarva tartandók, míg az ültetés be nem fejeztetik.

Igen ajánlatos, az egyes föld darabokat nem nagyon szélesre szabni, hanem inkább több keskeny darabokra osztani, s minden egyes darab mellett gyalog utat hagyni, azért, hogy a dohányhoz a hozzá férhető megkönnyítessék s hogy a korábban érett és letört dohány minden kártétel nélkül legyen kihordható.

Szélfogó kövöndt csak is az egész tábla körül tartom czélszerűnek ültetni, de nem egyes darabok széleiben, mert kárt tesznek, az bizonyos, de hogy valami hasznót hoznának az kétséges, azért én ezt egyáltalán nem ajánlom.

A dohány kiültetése után, ha csak folytonos esős idő nem jár, meg kell néhányszor öntözni, trágya és műtrágya segítségével.

Ha ilyen forró napok lesznek, akkor nem szabad az ültetést délelőtt végezni, hanem tegyük ezt csak a délutáni órákban. A hol tehetjük, tegyünk kísérletet a beáryékolással — úgy, a mint azt már az előző alkalommal említettük.

Az ültetőket tartuk erősen figyelemmel és vigyázzunk főképp arra, hogy a palánták, csak épen a szükséges mérsékelt megnyomásban részesüljenek a kiültetés alkalmával, mert ha kelletlenül erősebben megszorítottatnak, úgy bizonyára megtörni és tönkire menni fognak.

Próbaképen huzgáljunk ki néhány gyanusnak látszó palántát, a mely hirtelen fonyadni kezd, hogy meggyőződjünk arról, nem-e túlságos megszorítás folytán szenvedett sérülés miatt sinlődik-e egyes palánta, a mi a kihuzásnál ki fog tűnni, s ily tapasztalatok után figyelmeztethetjük a kertészeket, hogy több figyelem és gond ráfordításával dolgozzanak.

Darócsi Vilmos.

TÁRCZA.

A zágrábi m. kir. dohánygyár.

Írta: R.

Mikor Zágrábba érkezünk, közel az indóház előtt, a bennünket vivő vonat megállt. Valami csekély fogalmi akadály miatt nem bocsátották be a vonatot a pályaudvarba. Délelőtt tízre járt az idő. Természetesen minden utas kíváncsian nézett ki a kocsik ablakain. A pályatest azon részénél, hol a vonat megállott, közel a töltéshez, egy csinos épület áll, melynek dekoratív hatású saroktoronyocskái, gazdag profilos modern ékességei, az utazók figyelmét annál is inkább magukra vonták, mert a közel eső többi apró épület jelentéktelen külsejénél fogva közönséges benyomást gyakorolt a hosszú út fáradsalmaitól elcsigázott utasokra. A vonatvezető felvilágosított bennünket arról, hogy ezen épület: a magyar királyi dohánygyár. Szép, kellemes az idő; az épületnek a vasut felé eső néhány ablaka nyitva volt s az ablakhoz közel ülő munkásnőket, sőt azok mozdulatait is, látni lehetett. Egyik-másik utazó a látszóvett el, s úgy szemlélte, a mit szemlélhetett; de csak rövid ideig, mert a vonat ismét elindult. Két perc alatt a vonatot is, az indóházat is elhagytuk s Zágráb városában gyönyörködtünk, már t. i. a mennyire az ember egy mo-

A szivargyártásról.

Írta: Kazay Rezső, dohánygyári aligazgató, Budapestben.

(Folytatás).

Dohány és dohány között természetesen mindég különbség van, valamint a Havana dohányok között is.

A legkitünőbb és a legtöbbre becsült Havana dohány, a sziget éjszaknyugati részén terem, a mely Vuelta Abajo (alantermett) név alatt ismeretes; a második minőség a sziget déli részéről és belsejéből származik.

A Havana-szivarok hét osztályba soroztatnak. A legelső és legkeresettebb osztályba tartoznak az u. n. Vegueros szivarok. Ezek rendszeren csak egy dohánylevélből készítettek, mely dohánylevél nem lesz megnedvesítve, mint más szivarok készítésénél, hanem mihelyt az a levegőn kellőleg megszáradt, pontosan megfigyelik azon időpontot, midőn azt a harmat gyengén meglágyította, miáltal azután teljes nyulékonyaságát és tökéletes aromáját megtartja.

Összintén be kell vallanom azonban s el sem hallgathatom, hogy ezen Vegueros-szivarok általában nők által készítettek, kik azokat metzelen czombjukon sodorják. De hogy a t. olvasó fantáziáját némileg lehűtsem, hozzá kell még tennem, hogy ezen Vegueros-szivarok készítőinek rendszeren csunya, vén néger asszonyok.

A Vegueros-ok után a Regalia-k következnek három osztálylival u. m.

1) a *Regalia Byron*, mely csak egyetlen egy dohányszermől birtokán készítették s kereskedésbe vagy épen nem, vagy csak alig kerül. Ezen szivar a dohányzóknak ugyanaz, mi a borkedvelőnek a finom rizling.

2) a *Regalia del Duque* (fejedelemi Regalia). Miként a Vegueros szivarok, úgy ezek is Vuelta Abajo dohánylevélből készítettek, mely dohány általában a világ legjobb dohánylevéljéből áll. De a levelek nem kerestetnek ki oly szigorúsággal, mint a Vegueros szivaroknál s készítési módjuk sem olyan regényes, mert egyszerűen csak himnemű négerek által készítettek.

3) A közönséges *Regalia*-k, melyek a

Vegueros szivarokhoz szánt dohány kihányásából, részben pedig a sziget délpártvidéki dohányából készítettek.

Az ötödik osztályba a *Panetelas*-szivarok tartoznak. Ezek többnyire édeskés, gyenge és kevésbé érett dohánylevélből készítve s leginkább nők és gyenge dohánnyosok által fogyasztatnak.

A hatodik osztályba azon közönséges szivarok soroztatnak, melyek a sziget egyéb kevésbé értékes, leginkább a sziget belsejéből származó dohánylevélből készítve. Ezek között van egy faj: a *Trabuccos*, mely a többieknél rövidebb és gömbölyűbb.

Végre a hetedik osztályba tartoznak a papirszivarok, melyek rendszeren finomra vágott Vuelta Abajo dohánylevélből készítettek, igen kellemes illatúak és zamatosak s arról nevezetesen, hogy Havában csakis ezek nevezetnek szivaroknak (cigarro), mert a többiek mind a *Tabacos* elnevezés alatt ismeretesek.

Nálunk közönségesen kétféle Havanaszivar szoktunk megkülönböztetni Nevezetesen a *valódi* Havana-szivarokat és bel-földi Havanaszivarokat; előbbieket azok, melyek Havana szigetén készítettek, s hozzánk importáltak, az utóbbiak pedig azok, melyek honi gyárainkban Havana dohánylevélből készítettek. A valódi Havana szivarokat könnyen meg lehet ismerni szép egyenletesen sima horitékájukon, a szép bélien, de különösen rágyújtás alkalmával az enyhe, kellemes zamatot és illatot; mert Cuba szigetén a szivarokhoz szánt dohányt csak annyira hagyják száradni, hogy az még elég nyulékony és göngyölhető legyen. Míg nálunk a már száraz dohányt meg kell nedvesítenünk, hogy az dolgozható legyen: miáltal azonban a dohány csipős, kesernyős s nem ritkán élvezhetetlen lesz, a levelé színe is foltokat kap.

A Havana-szivarok szín szerint a legszigorúabban megválogattatnak és megjelöltetnek. Ezen jelzők spanyol és angol nyelven történnek, mint például *yellow* (sárga) *brown* (barna), *light brown* (világos barna) vagy *claro* (világos), *colorado claro*, *colorado*, *maduro* (barna), *oscuró* (sötét) stb.

A szivarok elnevezései pedig teljesen a gyárosok tetszése és szeszélye szerint

dern fejlődés stádiumában levő városban gyönyörködhetik. Nem tartozik e lapok keretébe a városnak leírása s a tisztelt olvasót nem szándékom vele utatni. Csak annyit mondok el, a mennyi e lapok szives olvasóit érdekelheti. Megtekintettük a város nevezetességeit. Fernok művészi kivitelű Jellasi-lovagszobrot, a Szent György lovagszobrot, a történeti nevezetességű Markus templomot, a tartománygyűlés épületét, a florenci renaissance stílusban épült menházat, az ipartanodát, a Kolo-épületet, a gőzsiklót, a 2 muzeumot, a Zrinyi sétányt (Zrinski trg) az ő emlékoszlopával, a Tuskanakot s a Maximirnek a budapesti városligettel vetekedő szépségeit stb.

A városban levő ipari vállalatok és gyárakra került a sor. Sajnos, ezekkel hamar elkészültünk; egy padolatgyár, egy bőrgyár, egy könyvnyomda, egy dohánygyár és — készen vagyunk.

A dohánygyár egy szabadon álló, a laikus szem által is könnyen félíg késznek felismerhető épület, mely még kiépítésre vár. A nemrég nyugalomba vonult Lipp Lipót dohánygyári igazgató terve szerint 1884-ben kizárólag dohánygyárnak épült s jelenleg még Zágráb város tulajdonát képezi. Az épület a Primorska utcára néz, hátsó része a vasutvonallal párhuzamos. Két bejárattal bír: a vasut felé eső részen egy izléses kivitelű cizelirozott vasrácskapu, mely a kocsiközlekedést közvetíti az udvarral, a Primorska-felé eső hom-

lok részen pedig a félkör alakú, felül világitóval ellátott ajtó a személyközlekedés részére. A vasuti oldalról nézve az épület kétemelesnek látszik, mert igen magasan feltöltött földszinttel s földszintnek látszó pinczéval bír. Maga az épület külseje igen szép arányokat mutat. párkányatos, csinos építészeti részletekkel, melyek izléses architektonikus kompozícióra vallanak, öt torony emelkedik a palatetőz fölött, kiugró toronyablakokkal, három villámhárítóval. A részben nyers téglapilát épület hamlokzatán a divatos ryszaltiszterű díszítés szépen fest s az ívalaku nagy ablakoknak a toronyok alatti elhelyezése, az épületnek ornamentális külsőt ad. Szóval egyike azon számos szép épületeknek, melyek az 1880-ik évi emlékezetes földrengés óta emeltettek.

Megnyomjuk a villamos csengetyűt, melynek csilingelésére a kapus ajtót nyit. Nevünket a vendégkönyvbe jegyezzük, az igazgatóság pedig előzékenységgel engedni meg a gyár munkatermeinek, raktárainak, szóval a bennünket érdeklő osztályoknak megtekintését, sőt szakértő vezetőt is kapunk magunk mellé, ki a gyári üzem összes ágazatait alaposan ismervé, kifogástalan magyarsággal ad felvilágosítást mindarról, mi bennünket érdekel. Egyébként is magyarul történik a gyári üzem vezetése s csak a munkásokkal érintkezésben használtatik a még akkor sem mulhatatlanul szükséges, de mindenesetre tudni czélszerű, horvát nyelv.

történeket. Leginkább azonban a szivar alakja és nagysága után s 100 és 100 különféle név alatt árulják ama drága szivarokat, melyeknek beltartalma nagyon sokszor nem felel meg a rájuk külsőleg tulságosan pazarolt dicséreteknél.

A szivarnak, valamint a dohányának az ó-világ (Európa, Ázsia, Afrika) különféle népeinél való számtalan elnevezése után arra következtethetünk, hogy a szivar-gyártás és a dohányzás az ó-világ népeinél már előbb el volt terjedve, mint mielőtt 1492-ben Amerikát felfedezték volna. A szivar és szivarkának sokféle elnevezése különösen erre mutat; mert különben mindenhol csak egy név volna elterjedve, miként azt a szivar (cigarro) szónál valóban látjuk, csaknem az összes európai országokban és népeknél, mely szó azonban amerikai származású is lehet; — bár az ó-világban a szivarra és szivarkára adott sokkal régebbi nevek alig származnak Amerikából.

(Folytatása következik.)

A dohánytermelés Uj-Guineában.

Az Uj-Guinea-társaság igazgatósága egy jelentést küldött szét, melyből a társaság dohánytermelését illetőleg a következőkről értesülünk:

Az 1890-i Stephansorti aratásból nemrég, egy próbából érkezett Brémába. A próbának Amsterdamban történt megvizsgálása alkalmával, a midőn a dohány származása nem közöltetett, a becslésben különösen jártas szakértők azon eredményre jutottak, hogy a dohány legjobban a Sumátrai Deli-My (D) Lankat (Taudjong Djanti) dohányhoz hasonlít, melynek fontját mult évben 243—254 hollandi Cent-let fizették. Ha az aratás nagyja, a mint remélhető, ezen próbának megfelel, akkor ha nem is magas, de mindazonáltal kedvező ár lesz elérhető. Hasonlóképpen jónak ígérkezik a mult évben Erimában ujonnan alapított ültetés, mely jelenleg egy Sumátrában kiképzett termelő vezetése alatt áll, miután egy 45 hektárnyi terület készítettett elő a termesztésre, s a szükséges épületek kellő fekvésben és czélszerű be-

rendezéssel felállítottak. Egy kísérlet azon dohánynyal, melyet az előbbi termelési felügyelő megérkezése után rövid idő múlva próba véget eszközölt, bizonyította, hogy itten is jó termés lesz elérhető, különösen ha az ültetvények a tengerparttól beljebb, a szárazföld belsejébe tételnek át, s ezáltal a tengeri szelek ártalmas befolyásától megóvatnak.

E tekintetben különös értékkel bír, hogy egy expedíció, melyre Dr. Lauterbach boroszlói természetbúvár, Körnbach állomásai tisztnek és az Uj-Guinea-társaság által rendelkezésére bocsátott teherhordóknak kíséretében vállalkozott, kedvező eredményekre vezetett.

Az expedíció czélja: az Astrolabe-síkság közelebbi kikutatása volt.

A sommás jelentések szerint dr. Lauterbach a Gorimacsuson torkoló Gogolfolyón és annak partján 75 kilométer hosszban hatolt a síkságra és azt találta, hogy az Astrolabe-síkság legnagyobb kiterjedésében igen termékeny talajjal bír és hogy a folyó felső vidékén számos barátságos és jómódú nép lakik. Már jelenleg biztonság-gal állíthatni, hogy az Astrolabe-síkságban és a tengerpart valamint a Hausemann-hegységtől északrai irányban hozzácsatlakozó Jomba-síkságban egy terület táru: élénk, melyen a nagybani dohánytermeléshez kötött természetes feltételek a legszerencsésebben vannak egyesítve. Ezen meggyőződés alapján az utolsó jelentésben már felemlített ama tervet, mely az Astrolabe-társaság neve alatt létesítendő társaság alakításával foglalkozik és mely társaság a dohánytermelését ezen területen az összes rendelkezésére álló eszközökkel üzné, felkaroltat és az üzlettervet, valamint a társaság alapszabályait előkészítették.

A tervnek tárgyilagossá támogatása czéljából rendelkezések tételtek az iránt, hogy a talaj választása, az ültetvények megkezdésekor elvállaltatik; ugyszintén a kínai kulik beszerzése tárgyában folytatott tanácskozások, melyek megkezdéséről már 1890-i jelentésünkben említett tettünk, anynyira előre haladván, hogy az ügynek a kínai hatóságokkal leendő rendezése után

kitűnő ivóvizet szolgáltatja. Hátul áll a tűzország kis épülete, ennek közelében vannak elhelyezve a tűzvész esetére szolgáló hydránsok, tömlők és az összehuzható vízszórával ellátott — összesen 250 méter hosszú — sugárcsövek. A tágas udvar tiszta; gondos és szorgos kézre mutat ott minden, a mi el van helyezve s ha majd a gyár valaha ki lesz építve, mindenesetre a tizenkét magyar királyi dohánygyár leg-szebbjei közé fog tartozni.

Minden ajtó számjeggyel és kettős zárral van ellátva; a kulcsok nappal az illető ügyeleti személyzet között vannak szétosztva, délben és este, az igazgatósági irodának kulcszekrényében őrzöttek. Az udvaron belül, a falakon, az éjjeli órák ellenőrző óráihoz való kulcsok vannak egymástól megfelelő távolságban elhelyezve; az udvarra eső két kijáró egyike fölött áll a jelző csengőtű, mely a munka kezdetét és végét adja annak idején tudtul. Csengéskor megnyílik a hátsó nagy kapu, mely előtt már idejkorán nagy tömegben hullámkák a munkások tarka csoportja; az adott jelre még élénkebb mozgalom indul meg közöttük s kapunyitáskor csak úgy tódulnak a benépesedő udvarra, hol aztán megoszolva térnek munkatermeikbe, munkahelyeikre. A kapu tíz percig még nyitva marad s ekkor másodsor csengetnek, de nemsokára be is záratik a kapu és „Lélek az ajtón se ki, se be!”

(Folyt. köv.)

5—6000 kuli szerződötése és átszállítása iránt táviratilag lehet rendelkezni.

Ezen jelentéshez azon megjegyzést fűztük, hogy a dohányipar fejlődése érdekében csak kívánhatjuk, hogy a dohány a várakozásoknak megfeleljen, ellenben csodálkozásunkat kell kifejeznünk a felett, hogy egy társaság, mely eddigéig semmiféle különös kedvező anyagi sikert nem volt képes felmutatni, üzemenek épen ezen reményteljes ágát egy új társaságra akarja átruházni.

D. V.

A dohányüzlet az 1890-ik évben.

— Herzog M. L. és Társa jelentése. —

(Folytatás.)

Az utolsó 3 évben a bevételek rendkívül gyarapodtak; még pedig

1888-ban kitétek	34.252,936 frtot brutto
1889-ben	36.106,519 „
1890	37.791.880 „

és mi ma már oly fokra léptünk, ahonnan további emelkedés csak nagy nehezen érhető el. A nagy eredmények, melyek jelenleg a dohányügy energikus, óvatos és ügyes vezetése kezelése, folytán kimutathatók, még többre becslendők, minthogy különös viszonyaink mellett és szeliden fejezven ki magunkat: a tiltott gyümölcs utáni vagy elhárítottságra miatt, számos bajnak kellett elejét venni, s nehézséget leküzdeni, hogy a sok kértékony fereg károsítások; mindez ha-éktalanul megtörtént és a fent említett számok elégségesen bizonyítják azt, hogy az eredmény nem maradt el, s a dohány monopólium szép fejlődésénél fogva hatalmas factorként szerepelt azon fontos munkában, mely az államháztartásban az egyensúlyt helyre állította.

A dohányjövédéknek nagy érdemül róható fel az is, hogy azon fáradozik, miszerint a dohánytermelők érdekeit lehetőleg tekintetbe vegye és védelmezze; így azon határozatok is, melyek az 1890. 1891. 1892. évi dohánybevételekre vonatkozólag hozottak köztudomásra, jelentékeny előnyöket foglalnak magukban a dohánytermelőkre nézve; így pl. a szivarfedő levelek beváltása már nem szorítkozik egyes beváltási helyekre, hanem ezek az összes dohánytermelő vidékeken vétetnek át, ahol épen a kívánalmuak megfelelő fedő levelek természetnek; azonkívül a szegedi, debreczeni és szuloki közönséges kerti levelek ára átlag 100 kgrként egy forinttal tel-emeltett.

Mindezekből világosan látható, hogy a dohányjövédék a termelők érdekeit védelmezi; viszont azonban joggal követelheti azt, hogy utóbbiak jó, gyári feldolgozásra alkalmas, szóval jól gondozott termés létrehozásán fáradozzanak. A termelők nézetei — habár lassan — nagy változáson mennek keresztül, minthogy mindenütt azon meggyőződés jutott érvényre, hogy nem elegendő a dohányjövédéket protektív vagy hasonló pressiók igénybe vétele által nagyobb engedmények megadására ösztökélni, aztán pedig egy a jó mint a rosz termést a lehető legjobb árak mellett a beváltó hivatalok nyakán hagyni, ellenkezőleg most azon fáradoznak, hogy a dohányjövédéknek a nyert összegért használható jól kezelt s gondozott termékkel szolgáljanak, hiszen általánosan tudják azt, hogy a dohányjövédék azon termelőktől, kik a követelményeknek meg nem felelnek, az engedményeket elvonhatja.

A jövédéki igazgatóság azon is fáradozik, hogy leherőleg kerülje oly dohányfajták behozataltal, melyek belsőldön is előállíthatók; így pl. szemmel láthatólag fejlődik a kapadohány termelése úgy hogy rövid idő múlva teljesen nélkülözhetjük majd ezen dohányfajnak Oroszországból való behozatalt. A jövédéki igazgatóság, finom szines vágott dohány termelésének támogatásával továbbá azt is elérendi, hogy közönséges levantini fajok behozatala majd

főlislegessé válik; s ez irányban ajánlatos volna a figyelmet az erdélyi dohánytermelésre fordítani, mert Erdély egyes részeinek helyi és klimatikus viszonyai föltötte alkalmasak színes, finom s becses vágtó dohány termesztésére. A dohányültető terület nagyobbítása persze nem jár veszély nélkül a csempészet elterjedését illetően, de a szükséges óvintézkedések alkalmazása és azon megszorítás mellett, hogy engedélyek csak egészen megbízható nagytermelőknél adassanak, Erdélyben igen szép eredményeket lehetne elérni.

Bizonyos mezőgazdasági körök ama kívánsága, hogy a jövődeki igazgatóság azon taradozások, miszerint valamennyi a külöldiről rendelt dohányfaj belöldi termelés által pótolassék; elérhetetlen pium desideriumnak jelölhető; mert talajunk minősége és klimatikus viszonyaink oly határt szabnak, mely semmi műveszi eljárás által át nem hidalható, és a jövődeki igazgatóság kényszerülve lesz, ugy most mint az előtt is, szükségleteinek egy részét a fogyasztás igényeinek kielégítése céljából külföldi dohányfajokból fedezni. A jövődeki igazgatóság dohányainak emelésére minden lehető el követ, mintautletvényeket létesít, kísérletező vállalkozásokat támogat és nagy figyelemmel kíséri a dohánytermelés terén felépő valamennyi tapasztalatokat, hogy azokat minálunk is érvényesítse. Feszült figyelemmel nézünk elébe azon eredményeknek, melyek a folyamatban levő kísérletezések folytán várhatók.

A jövődeki igazgatóság ép oly fáradhatatlan a dohány gyári feldolgozásában, mint a dohánytermelés emelésében, mert a fogyasztók túlnom követelményeinek is eleget akar tenni; így pl. folyamatban van az aegyptomi cigaretták gyártása, mely utóbbiak bizonyára kedvezőnek lesznek a cigarettázónak, és amellet feleslegessé teendik a gyakran egész durva gyártmányok bevitelét. A jövődeki igazgatóság, egyuttal egy új gyári felállításnak eszméjével is foglalkozik, mely főleg finom pipa és cigarettá dohányok gyártásával foglalkoznék, mialtal azon kellemes helyzetbe juthatna, hogy a közönségnek mindig friss gyártmányval szolgáljon, mely ízét és aromáját még teljesen megtarthatná, ellentétben a hosszabb ideig raktarban levő dohányokkal.

A jövődeki igazgatóság nagy érdemű felelősséget vállalt még azt is, hogy nagy figyelmet fordít még a közönséges pipa és szivarfeldolgozásra szánt dohány gyártására is. A szegény s kevésbé jómódu ember nálunk manap kevés pénzért is oly egészséges dohánnyt kap, hogy azt még oly államokban sem szerzhették meg, a hol dohánymonopoliom nem létezik. Ha a még néhány év előtt gyártott közönséges pipadohányt, ennek mai gyártmányával hasonlítjuk össze, ugy hatalmas haladást vehetünk észre. A dohánnyedék által kiadott közönséges pipadohány már is oly jó, hogy a csempészet megszünik már jövedelmező üzlet lenni.

(Folyt. köv.)

Elmeletek a dohányról.

A dohánynak a szervekbe való hatása azon anyagoktól függ, melyek a dohányszár alkalmával, az elégés által képződnek. A dohányszár egy száraz desztilláció, mely a preperált dohánylevélnek több vagy kevesebb levegő hozzájárulásából áll.

E száraz desztillációnak anyagai különböznek, a dohányban levő nedvesség tartalma és egyéb alkatrészek szerint, a melyek által a levelek előzetesen preperáltak.

Ha eszünkbe jut ama számos anyag, a mely a közzénnél, száraz desztilláció által midőn légszeszt készítünk belőle, elő áll: akkor nem fogunk csodálkozni a dohánynak eme desztilláció folytáni többféle anyagán sem.

A desztilláló anyagoknak nagy különbsége attól függ, hogy az elégés folyamata alatt, a dohány az égő helytől minő távolságra esik.

Neszer szerint, egy meggyújtott szivar végénél 4 helyet kell megkülönböztetni, — a legvégen van a teljesen elégett hamu, azután következnek a tulajdonképeni égő pont, azután következnek a szén és végül az átmeneti stadium, a midőn a dohány széné válni kezd. A dohány elégési folyamata lügg a savakban való tartalmától, a légnyomástól, vízvegyülettől s a szivar csavarásától. stb. ezen 4 helynek terjedelme, s fizikai, és vegyi tartalma nagyon különbözik.

A tulajdonképeni gőzfórmájú desztilláció — a füst — azon helyből keletkezik első sorban a hol a dohány megszenesedik, ha a szenesedés jó lefolyással történik — elegendő levegő hozzájutás mellett stb. — akkor a füst, az illatszerü aroma összetételeit teljes mértékben kifejti, a melyek a kellemességét képezik a jó ízű dohánynak.

Ezek az állapotok kivétel nélkül bekövetkeznek egy száraz szivar, vagy pipa dohány meggyújtása alkalmával, de a szivarozás vagy pipázás folyamata alatt megváltoznak, mert a szivar és pipa által felszívott füst, a nehezen elillanó desztilláció terményrészeknél, s a megszenesedés végénél leülepsznek.

Ezért tehát a dohány, a pipánál épugy mint a szivárnál, a szívás alkalmával nicotine és annak eloszlató anyagai: pyridin, colidin és kátrányos desztilláló anyagokkal mindig jobban át lesz itatva. Ezen átítatás meggyöngíti a pipázó anyag égési képességét és ennek következtében, az ezen részletből származó füst, mindég több erős perzselő anyagot fog tartalmazni. Azon körülményből, hogy a szivar égése a levegő hozzájutása által sokkal könnyebben eszközöltetik: önként következik, hogy oly dohánnyt, melyet szivar alakban a szivarozó egészen jól meg tud emészteni, addig a pipából ugyanazt a dohánnyt már nem bírja megszívni; mert sokkal erősebb és kábitóbb mint amügy.

Az elszívandó a yagoknak nagyon hirtelen való elégése sem képezi a pipázó szándékát, amennyiben a gyors égés által az elillanó és aroma részek nem képződhetnek; mert ha valami heves tüzőn pl. lámpaláng, légszesz, vagy borszesz lámpa fölött égetjük el a dohánnyt: ilyenkor aránylag csak nagyon kevés szagot fogunk érezni.

Mindezekből kitünik, hogy az égésnek fent jelzett 4 formája, a vegyi részek különböző nagyságától és összetételétől függ. Egy jó szivárnál az égés, szenesedés és a szenesedés első stádiuma majdnem egy vonalba esik össze és így kevesebb füst és aránylag kevesebb szag képződik de különösen a kel emetlen perzselő szag épen nem, vagy csak igen elnyészó mennyiségben észlelhető. épen azért mert az égés és szenesedés igen közel vannak egymáshoz.

A jó illatú anyagok, melyek általában egy bizonyos hőmérséknel állanak, a szenesedés hőmérséknelnél lejjebb szállnak s ez esetben csak jobban érvényre jutnak, a mennyiben a rossz szag hatása kátrányalaku anyag által befolyásoltatik. A rossz szivárnál a szenesedés, és annak kezdődő része sokkal nagyobb tért foglal el, mi által egy nagyobb mennyiségű dohány az elégés előtt megszenesedik és ha azt a helyet, a hol a szenesedés történt, a tüztől eltávolítjuk: az alantas hófoknál kellemetlen perzselés és rossz büzők képződnek, melyek annál nehezebben égne el, mennél távolabb esik a szenesedő rész a szivar tüztétől. Hogy a szén alatt a boríték levél egy nagyobb területen megváltozik, az által is elarúlja magát, hogy a levél felfúvódik, mely mindenkor egy rossz anyagot jelez. Olyan szivarok és dohánnyok, melyek az elégésnél a tűz alatt nagyobb

mennyiségű szén képeznek és melyek kevésbé vagy nagyon megszenesednek, ezek vagy nedvesek vagy igen kevés salétrommal bírnak, vagy rossz szelelnek, illetve nem bírnak elegendő könnyen hozzá férhető levegővel. A jó dohánynál a hamu legyen fehér, legfeljebb sűrű, de ne fekete, mert az utóbbi esetben a hamu közt el nem égett szénrészek találhatók, a melyek azt bizonyítják, hogy a dohány nem volt tökéletes égésű.

D. V.

A német birodalmi kormány emlékirata a szövetségi és birodalmi tanács elé terjesztett, s a dohányadótörvény megváltoztatását czélzó folyamodványt s az e felett hozott határozatokat illetően.*

(Befejező közl.)

A szövetséges kormányok tulnyomó többségének véleménye szerint, ezen ajánlat elfogadását a suly utáni megadóztatás elve akadályozza meg, mely a becsesebb és kevésbé becses dohányfajok között nem ismer különbséget.

Mivel pedig magyarü dohányfajok még sérült állapotban is többször érnek, mint sérületlen, de kevésbé jó dohányfajok, ugy még inkább fokoztatnának a kívánt adóelengedés által a suly utáni adó mellett fenálló egyenlenségek. A mellett még az is tekintetbe jön, hogy az érték kisebbded megbecsülése az adófelügyelőkre nézve majdnem kivihetetlen volna.

Több ízben az adófelelősi idő meghatározásának megváltoztatása és az adók hitelesítése is kívántatott. A törvénynek azon rendelkezete, mely szerint az adó, ha a dohány eladása még nem történt meg, bizonyos meghatározott időig lejár, és a termelő bizonyos körülmények közt még dohánynak eladásán is felelős az adóért, több helyen a kecskedők által akkép használtatott ki, hogy ők a határidő lejártáig vártak, és az ültető abbeli tehetetlenségét, hogy esetleges hitelért kellő biztonságot nyújtson, a dohány árának lejjebb szálltatására használták fel. Ezen lehetőségek kizárása szempontjából a törvény oly módosítást indítványoztak a folyamodók, hogy az adó csak a dohány eladása alkalmával, nem pedig egy meghatározott terminusig fizetendő meg, s hogy nem az ültető, hanem a vevő legyen adóköteles, s a dohány maga elegendő adóbiztonság gyanant tekintessék.

A kormányok ellenben azon véleményben vannak, hogy a jelenleg fenálló határozatok illetén módon való megváltoztatása nem szükséges. Mindenünnen bizonyítottatik, hogy az adó lefizetésének terminusa jóval a dohány eladása után következik be, s hogy a legfőbb birodalmi pénzügyi hatóság részéről az 1885. ápr. 5-én kelt törvényczikk 2. §. alapján nyert felhatalmazás, mely szerint az adó lefizetésének határideje az aratási esztendő követő II-ik év június 30-áig hosszabbítható meg vagy egyáltalában nem, vagy csak egyes kivételes esetekben nyert alkalmazást, így pl. Poroszországban csak a Marwerdi kerület ajánlatára és egyetlen egyszer Erfurt ajánlatára. Az aratott dohány eladásának a vevők manipulációi által előidézett késése sehol sem vétetett észre.

Az adó lejárási terminusának meghosszabbítása csak a jobb módu ültetőknél válnék hasznára, míg a többiek kik rászorulva vannak arra, hogy az aratási összegzet lehetőleg gyorsan realisálják, legfeljebb csak az aratást követő év. jú. 15-ikéig halaszthatnák dohánnyuk eladását. A dohány eladásának tulságos hosszu időre való elhalasztása már azért sem engedhető meg, mert a legtöbb ültető területen az ültetők nem értenek a dohány fer-

* Helyszükre miatt késett.

mentálásához és nem is rendelkeznek az ahhoz szükséges termekkel.

Azon ajánlat, mely szerint az adó mindig csak az eladásnál fizetendő meg, anélkül, hogy a megfizetés végső határa megjelöltesse, az adó érdekében teljesen elfogadhatatlannak tartott; ezen ajánlat még az is megkívánna, hogy az ültetők dohány készlete periodikusan mindig feljegyeztesse, a mi azonban az adókötelezettség nagy száma miatt is kivihetetlen volna. Még az ellen is nyilatkoztak a kormányok, hogy az adó megfizetésének elhalasztása esetén a dohány vétessék kellő biztonság gyanánt, mert véleményük szerint alig volna kivihető a dohány elzáróztatása, mivel az szükségelt kidolgozása miatt nem helyezhető állami felügyelet alá.

Nem csekélyebb aggodalom emeltetett az iránt is, hogy az adó iránti felelősség kizárólag a dohány vevőjét terhelje. Arra utalnak, hogy a törvény 19. §. értelmében az ültetőnek a jótállási köteleesség alóli felmentése már elő van írva, hacsak egyes esetekben, így pl. az adóelővás csekély biztosítéka esetén, különös körülmények nem lépnek fel, s ha a dohány átadása adóhatóság előtt történik. Ezen törvény tehát már átlépné a kellő határt, ha az adóigazgatóság a dohány eladása esetén arra volna szorulva, hogy kizárólag a vevőre támaszkodjék, ha esetleg azon veszélynek volna kitéve, hogy az adót elveszitheti.

A kormányok közös véleménye folytán a kiviteli pramiák általános felelősségének szükségelt, mely több kérvényben felemlítettet, egyáltalában nem forog fen. A mostaniak a törvény hozatalánál szakértők résztvétele mellett azon szempontból állapítottak meg, hogy az adó, itt a vám egészen megfizetendő, pramiák engedélyezése pedig kerülendő legyen.

Néhány kérvény a dohányerek megadóztatási eljárására vonatkozik. Mivel utóbbiak az aratott levelek részeit képezik, ezekkel együtt vettetik alá az adónak; ennek következtében még akkor is, midőn felszót raktárakban dohánylevelek erelenítették, kell az illető dohányerekért, mihielyt a raktárakból kivették, és nem szállítatnak a külföldre, az adót megtéríteni.

Mivel az erek értéke nem felel meg a reá vetett adónak, és a kivitel költségekkel jár, oly határozat kívánatik, mely szerint megengedtesse, hogy az erek előleges hasznavehetetlenné tételük után, adó nélkül hozhatók szabad forgalomba.

A szövetséges kormányok közt azon vélemény uralkodik, hogy ezen jog megadásában, mely szerint a felszót raktárakban elválasztott erek adómentesség céljából hasznavehetetlenné tehetők, és az ezektől megfosztott, s belföldi használatra szánt dohány nyers dohány gyanánt adózatatható meg, a raktártulajdonosokra nézve rendkívüli előny fektűnék, azokkal szemben, kik nyers dohány, azaz még erestet tartalmazó dohány után adóztatnak meg. Ennek következtében szótöbbséggel csak azon feltétel alatt hajlandók ezen ajánlatot elfogadni, ha a hozandó határozat ezen egyenletlenséget kizárja. Ez véleményük szerint akkor volna elérhető, ha az erekből megfosztott dohányleveleken kívül, a megfelelő mennyiségű dohányér, vagy ha a raktártulajdonosok azok denaturálását kívánna, megfelelő súlytöbbséget esnek megadóztatás alá, vagy pedig akkor, ha az erekből megfosztott levelek utáni adó, a dohánynak a szabad kereskedésbe való behozatalánál megfelelőleg emeltetnék.

A kormányok többségének felfogása szerint, ajánlatos volna, az erelenített levelekkel együtt megadóztatás alá kerülő erek százaléktételének megállapítását, minden egyes felszót kamra számára, az igazgatói hatóságoknak átengedni, mert az ereknek az erelenített levelekhez való viszonylagos súlya, a különböző kerületekben és a különböző dohányfajtáknál, lényegesen különböző.

A kormányok többsége nem látta be ennek a szükségét.

Utolsó tárgya a fejtegetéseknek végre

azon ajánlat volt, hogy a dohány levelek luhozása engedélyeztesse meg a rakhelyeken. A kormányok közt azon vélemény uralkodik, hogy a dohánynak rakhelyeken való luhozása fölötti engedély megadása oly feltételhez köntendő, mely kiegyenlítse a raktártulajdonosok ez általi nagy előnyeit, azokkal szemben, kik raktárakat nem vesznek igénybe. A kiegyenlítésnek vagy akkép kellene végezni, hogy a raktártulajdonosnak a nyert dohánylugot a belföldi dohányra előírt módon kellene megadóztatnia, vagy a kilugozás által előállt s mindenkor megállapítandó súlykisebbedés esnek megadóztatás alá, ha a dohány szabad forgalomba vitetik.

Ezen körülményeknél fogva, és mivel a kérdéses kedvezmények szükségessége sem bizonyítottat be, ezek engedélyezésétől való előállítás ajánlatik.

(Vége.)

Nicotiana colossea.

Ezen óriási dohányfaj, melynek igen nagy műkertészeti bece van, véletlenül — Orchideák importálása alkalmával — hozatott be Németországba. Az Orchideák vevője azokon egy piczike növénykét fedezett fel, melyet ő gondosan ápolt és mely egy nagyszerű növénynyé, egy óriási dohánynyá fejlődött ki. A Nicotiana colossea-ban egy igen értékes leveles növényt s kertjének nézve megbecsülhetetlen diszt találtunk, mely — jassága, leveleinek nagysága és színezése, továbbá szép alakjára nézve utólérhetetlen és valamennyi egy éves növény „non plus ultra”-jának nevezhető. A növény egy nyár folytán 3 méter magasságot ér el; egyszerű, három törzse, mely a talajtól egészen csucsáig kifogástalan, egészséges levelekkel van fedve, vastagságra nézve egy erős középaghoz hasonlítható. A nagy lényesszerű levelek mintegy 1 méter hosszúak és 55 cm. szélesek, fiatal korukban pelyhesek, vöröses színezettel, későbbben pompás sötétzöldek. — A növény általános benyomása nagyszerű és egyedülállóan vagy harmasával csoportosítva mindenkinek figyelmét magára vonja, ki először látja. Jellegét, mint leveles növény teljesen megőrzi, miután nálunk szabadban nem éri meg a virágzást.

A virágzás ideje az ültetés utáni második nyárra esnek, ha a növény mint élő növény, a tagynak nem volna alávetve. Melegágyba ültetve, a második évben virágzásnak indulna. — Az apró finom mag (melynek egyedárusítását Németországban Heinemann F. C. udv. szállító Erfutban vette át) igen óvatosan egy alacsony faladában vagy agyagcsészében, szerves anyagokban gazdag vagy finoman szittalt réti földbe vetetik és földdel nem takartatik. A magvak egyenletes hőmérsékletben tartandók (nem 25° R. alatti talajhőmérsékletben) és rendszeres nedvesség mellett kell csírázni. — Három hét eltelté után, midőn a növénykék megnyíltak, óvatosan, más edényekbe kell átültetni. friss réti földbe és újra melegágyba helyezni. Ezen átdugdosás (pikírozás) a növény erőteljes fejlődésének előnyére többször ismételtető. Ha a növénykék elég erősek, egyenkint át kell azokat ültetni kis edényekbe, homokos trágyaföldbe, azután át kell ültetni nagyobb edényekbe, miután már lassunként a szabad levegőhöz hozzá szoktak, annyira, hogy május közepe táján eléggé erőteljesek a kertbe való kiültetéshez.

A Nicotiana Colossea, bármily talajban fejlődik, ha az erősen van préselve. A gyöke-

rek nem hatolnak mélyre, hanem közvetlenül a föld felülete alatt meglehetősen messzire ágaznak széllyel s ez trágyázáskor tekintetbe veendő körülmény, nyáron át elegendő nedvesség, időnkénti trágyázás és locsolás: a növény erőteljes fejlődését elősegítik.

Vajjon e növény levelei, elnevezésükhöz képest: a dohánygyártáshoz is használhatók-e, az még nincs felderítve, — ha ez lehetséges lenne, s ha egésűk és illatuk nem esik kifogás alá; akkor a dohánytermelés, ezen új felfedezés által valóban rendkívül különös lendületet nyerne. D. V.

Uj talajok.

A tengerentuli világgrészekben mindig újabb és újabb területek merülnek fel, ahol nagy sikerrel kezdeményezik és folytatják a dohánytermelést.

Azokhoz hasonló talajokkal ugyan mi nem bírnak és olyan dohányt előállítani mi képesek nem vagyunk, azonban kedvező éghajlatunk és alkalmas talajunk feljogosít bennünket ama teltevéssre, hogy ha nem is úgy mint azok, de azért szintén teljesen hivatva vagyunk specialis dohányfajok előállítására.

Meg kellene minálunk is kísérteni a dohánytermelést olyan helyeken, a hol feltehető, hogy valami különleges dohányt lehetne előállítani.

A termelvények közt vannak bizonyos fajták, amelyek hasonló talajt és éghajlati viszonyokat igényelnek, ilyenek a szőlő, a dinnye, a dohány; — szóval ahol jó dinnye, jó bor terem, ott a dohány is jobb minőségű szokott lenni.

Van elég kipusztult szőlőhegyünk és más egyébb — a célra kitűnő jó tulajdonságokkal kecsesgetető jelentékeny földterületünk, amelyekre ki kellene terjeszkedni, és kísérleteket tenni, arra nézve, hogy hol, az ország melyik részén lehetne valami kiváló, a gyártási céloknak megfelelő, kitűnő új anyagot előállítani, melyet azután siker esetén a külföldre is exportálhatnánk.

Az országzserte lévő gazdasági egyletek és intézetek az ily helyeket, vidékeket legjobban kijelölhetnék.

Igaz, hogy ezen kísérletezést megnehezíti azon körülmény, hogy hazánkban még igen sok olyan dohány terem, amelyen túladni nehéz, felgyártani pedig nem igen alkalmas.

A meglévő és folyton termelendő ilyen selejtes dohányoknak nagy mennyisége gátcl bennünket sok, a dohánytermelés terén talán kedvezőbb fordulatot eredményező kísérletek tételében.

A jelenben meglévő termelők, akik az újabb törvény szabványait már betartják és a törvény által megkívánt épületekkel magukat ellássák, ezek a dohánytermelésre már mintegy állandósítottak, ezeknek a dohányját kell tehát javítani, és olyan állapotba hozni, hogy azok tisztességes kereskedelmi árucikket képezzenek, és akkor meg lesz adva az a lehetőség is, hogy újabb kísérleteket tehessünk mi is, más kiválóbb dohányok előállításával, különböző talajokon, úgy mint például a jelen szombunkban felemlített Uj-Guinea telepeken sikerrel kezdeményezik.

Szóval mindég oda kell törekedni, hogy a minőséget javítsuk.

A minőséget sem, mert a minőség csak azáltal javítható, ha a kezelés kifogástalan, már pedig ezzel bizonyára a mennyiség sem kevesbedik.

Daróczi Vilmos.

Levelezés.

I.

Tarna-Méra, 1891. május 2.

Tekintetes szerkesztő ur!

Van szerencsém értesíteni, hogy a mérai-uradalomban (Heves-megye) a dohány palánták semmi kívánni valót nem hagytak hátra, daczára, hogy nem üvegfedelű dohánypalánta-melegágyaik vannak. Miért is a dohányültetést május 8-ikán megkezdjük (36 dohányos 132 kat. hold) és azt szakadatlanul folytathatjuk, úgy, hogy az esetleges javításokat is májusban kényelmesen bevégezhetjük.

Azon reményemnek adva kifejezést, hogy e hó vége felé a dohányról is közölnék már valamit.

Maradok tisztelettel

Kerényi Vilmos
urad. kasznár.

II.

P. Mikebudán, 1891. ápril 30.

Tekintetes Szerkesztő ur!

Valami új divatu ellenséget bátorodom a borítékba szörva beküldeni, nagyon kérve, legyen kegyes a rovarani állomáson, annak miléte iránt kérdést intézni.*

Ez a puszkapor formájú, általam eddig soha nem látott, szabadszemmel felismerhetlen apró rovar, oly nagy mennyiségben van kertem, szőlőm, de különösen a dohánypalántás melegágyak körül, hogy azt nem látva, elképzelni sem lehet. Kissé enyhe napos időben, 3-4 ujjnyi vastagon borítja egész ölon a földet, mintha puszkaport hordóbból döntöttek volna ki.

A rovar megsemmisítését carból, mésvíz és petróleummal kísérlettem meg, de eredménytelenül.

A szőlő környékén is nagy mennyiségben lévén: értesítettem a „Borászati Lapok” szerkesztőségét is.

Szives közlését kérve maradok

tisztelettel
Bleier Gyula.

A pénzügyminiszter mint dohány-csempész.

Egy józú kis történetkét emlegettek a lapok, amely akár költött, akár valóban megtörtént: egyaránt jó humorról tanuskodik a *dohányról* lévén benne szó: — miután ez lapunk *sakkörébe* tartozik — meg nem állhatjuk, hogy mi is el ne mondjuk, amint következik:

A pénzügyminiszternek Pilis közelében egy birtoka van, melyre minden szombaton le szokott rándulni. Ilyenkor ő Excelenciájának összes máhija egy kézi táskából áll, melyben a jó pilisiek fontos állami okmányokat sejtene, de amely — a vasutiak állítása szerint — tényleg csak 4 zsebkendőt, egy nyakkendőt és egy utazó szipkát tartalmaz.

Midőn tehát Wekerle p. ü. miniszter legutóbb birtokáról a fővárosba tért vissza, a vasuti kispéban egy régi jó ismerősével találkozott, a ki különben a szomszédos jószág birtokosa.

Ez utóbbi, F. úr, szintén egy táskát vitt magával, mely a miniszteréhez egész felismerhetlenségig hasonlított.

Utközben a szomszédos birtokosok kedélyesen társalogtak, egyik szó a másikat követte s ekkor F. a következő valomással könnyítet szíven:

„Kegyelmes uram, meg kell gyónnom; eléggé vézetes, hogy ez épen akkor történik meg velem, a mikor épen a pénzügyminiszterrel utazom: táskám szűz

dohányt tartalmaz”, — s a pénzügyminiszter kétéledése folytán F. előmutatta a tényleg szűz-dohánnyal töltött táskát.

A miniszter nevetve tanácsolta szomszédjának, hogy Kőbányán szálljon ki, mert különben Budapestre érve a csempészetet a pénzügyőrseknek fel fogja jelenteni. F. tréfának vette a fenyegetést, ámbar Wekerle ismétletlen hivatkozott a törvény szigorára. De a midőn ő Excelenciája nem tágitott, F. elhatározta, hogy Budapestig jön, s meg fogja mutatni a pénzügyminiszternek, hogy a pénzügyőrség nem fogja őt megbírságotolni. — Így az utazást élénk beszélgetés közben Kőbányáig folytatták, a midőn egy harmadik utas, egy ismerős képviselő szállt be, kinek megjelenése a társalgást természetesen méginább élénkítette. Végre a vonat beért a budapesti állomás peronjára. Utasaink kiszállnak és a kijárat felé lépkednek, hol két pénzügyőr áll. Wekerle mosolyogva áll meg előttük és a következő szavakkal mutat F.-re: „Ezen urnak táskájában dohány van.” F. azonban nyugodtan válaszolt: „Azt tagadom, de igen is ennek az urnak a táskája tartalmaz dohányt.” — S ezalatt Wekerlére mutatott.

Bizván ügyének igazságában, a pénzügyminiszter a kis kézi táskát kinyitja és ime: annak mélyéből csakugyan a szűz dohány aranszínre ragyog elő. „Teringettét, ez a te táskád”, — mondá Wekerle nevetve, de egy kissé megilletődve. — Azonban F. ezt tagadta és a kezében lévő táská tartalmát mutatja fel: 4 zsebkendőt, 1 nyakkendőt és 1 utazó szipkát.

„Kérem, jöjjenek a felügyelő urhoz”, mondá a pénzügyőr Wekerlének hivatalos kérelmeltséggel. S ezzel a pénzügyminisztert annak rendje szerint a pénzügyőri szemléshöz kísérték. — Ez, legfelsőbb főnökét már távolról megismeré és mély hajlongásokkal közeledett ő Excelenciája elé. Wekerle a szemlést orra alá tartá a vézetes táskát és kérdi: „Mennyi bírságot kell ezen dohánnyért fizetni?” „Oh, kérem Excelenciád! . . .”

„Mennyit kell fizetnem?” „De Excelenciád! . . .” „Csak ki vele! Egy cseppet sem tréfálok!” — A szemlést látván, hogy ő Excelenciája csakugyan komolyan veszi a dolgot, 3 frt és 50 kr. enyhe büntetést szabott ki. A miniszter megfizette és rendeletet adott, hogy a nyugta küldessék a pénzügyminiszterümba.

Nevetve hagytaék el a miniszter és F. az indóházat. Az utcára érkezvén F. így szól: „Köszönöm, kegyelmes uram, hogy dohánnyomat elvámoltad.” S ezzel a táská után nyult. De a miniszter kezéből: „Oh, mit akarsz?” — „Nos, a táskámat.” „Jól van, jer lakásomra, ott megkapod a táskát, de a dohányt megtartom.” — „Inkább mást csempészek nekem.” „Köszönöm, ezt jobban szeretem, szervusz!” — Ezzel Wekerle köcsiba ült és elhajtatott, magában hagyva F. urat a 4 zsebkendővel, a nyakkendővel és a szürke utazó szipkával.

„Si non e vero: bene trovato!” . . .

IRODALOM.

— A „Mozgásgazdasági Szemle” Cserháti Sándor és Dr. Kosutány Tamás szerkesztők kitűnő havi folyóiratának május havi füzeté, ismét oly gazdag és érdekes tartalommal jelent meg, miként azt, ezen kiváló gazdasági szaklapnál már megszoktuk. — Eredeti közleményei: A gazdasági felügyelő és a gazdasági osztály Hajdú J.-től; A czukorra pártalmás mérlege Rovara Frigyesztől; Kévéközt gépek Thallmayer Viktortól; Miként biztosíthatjuk hustermelésünk jövőjét? Szilárd Ivántól; és Nagyváthy János százéves magyar gazdasági író emlékezete Balás Árpádtól; és számos apró köz-

lemény. A Magyar-Óvárt megjelenő havi folyóirat ára egész évre 5 frt.

— A „Gazdasági Lapok” legutóbbi száma főleg a gazdasági országos kongresszusra s a szőlőszeti vándortanítók kerületük új beosztása kérdésével foglalkozik. Felemlíthetjük e helyt, hogy a „Gazdasági Lapok” szerkesztősége és kiadóhivatala május hó 1-től Budapest, József-körút 69. sz. a. van.

— A legolcsóbb magyar napilap. A „Magyar Föld”, mely 12 év előtt nagynevű férfiak közreműködése mellett indult meg s azóta szakadatlanul, kitartással küzdött a hazai mező- és közzgazdaság érdeke mellett s mely legutóbb hetenként négyszer jelent meg, f. é. ápril elseje óta mint napilap jelen meg.

E tetemes bővülés s egy nagy napilap egyéb nagyszámú előnye daczára, a lap ára a régi marad, vagyis: egy óra 1 frt. negyedévre 3 frt. E szerint tehát a „Magyar Föld” a legolcsóbb magyar napilap, melyet a legmelegebben ajánlhatunk lapunk olvasói figyelmébe, mert közhasznú közleményei bőven megtérítik az egy frtnyi havi előfizetési díjat. Előfizetési pénzek a „Magyar Föld” kiadóhivatalába (Budapest, Erzsébet-körút 21. szám) intézendők. Mutatvány-számokat egyszerű megkeresésre készséggel küldenek. Előfizetéseket eltogad minden postahivatal és könyvtár.

VEGYESEK.

— A dohánnyjövődék pénztári eredménye a folyó év első negyedében is folytatva emelkedő tiszta jövedelemmel zárul; — ugyanis — az állami bevételek és kiadások első évnegyedi eredményéről a pénzügyminiszterium által közzétett kimutatás szerint — 1. é. január 1-től március végéig a dohánnyjövődék bruttó bevétele volt: 13.193.904 frt 58 kr, míg a mult év ugyanezen időszakában volt: 12.946.611 frt 90¹/₂ kr., tehát az ideai bevételi eredmény: 247.292 frt 67¹/₂ kral kedvezőbb; — a bruttókiadás: 8.059.799 frt 76 kr., „ig a mult év ugyanezen időszakában volt: 8.577.599 frt 39¹/₂ kr, tehát az ideai kiadási eredmény: 517.799 frt 63¹/₂ kral kedvezőbb; — ezek szerint a f. é. első évnegyedi tiszta bevétel volt összesen: 5.134.104 frt 82 kr, a mult év hasonló időszakában pedig volt: 4.369.012 frt 51 kr, és így az ideai első évnegyedi tiszta bevétel, a mult évhez képest, összesen 765.092 frt 31 kral kedvezőbb.

— Kinevezések. A m. kir. pénzügyminiszter. Kereszteszeghy Kornel I. oszt. adóoszt. dohányuradaraktári ellenőrré, és Krepelka György állampénztári tisztet, a központi dohányuradaraktárhoz III. oszt. tiszté nevezte ki. — (A mult számunkban közölt kinevezések közé, több sajtóhiba csuszott be, melyeket sietünk ezennel helyreigazítani, — ugyanis a nevek közt: Tráci helyett: Trássi, Ribáry helyett: Ribicezi és Hiller helyett: Kíller olvasandó, továbbá Trázy Gy. Fluck M, és Babics A. nem IV. hanem VI. osztályú d. bev. hiv. tisztékké lettek kinevezve, végül Mogyoróssy A. Oláh S. és Mészáros J. nem III. hanem IV. oszt. d. bev. hiv. tisztékből lettek V. oszt. tisztékké előléptetv.).

— Vándortanítás. Kleeberg Oswald, szolnoki dohánybevaltó hivatali kezelő, a m. kir. dohányjövődéki központi igazgatóságától, Abony és Jász Szt.-András községkébe, vándortanítás és léltározás eszközésére nyert kiküldetést. — A vándortanítás egyik jelentékeny tényezője az okzerű termelés általános elterjesztésének, mert egy szakértő és lelkiismeretes vándortanító — mint amilyenek mindazok, akik vándortanítókul az ország különböző vidékére kiküldettek — a működése által nyújtott szemléleti oktatás folytán kétségkívül sok előnyre, és haszonnal jár az illető vidék termelőire, illetve a termelés és kezelés javítására nézve; — azért — az ügy érdekében — minden ily kiküldetésről örömmel értesülünk és ahhoz őszintén gratulálunk.

* A csodálatos, szapora kis „új divatu ellenséget” átadtuk az illetékes helyre, göröcsövi vizsgálat és ismerettség végett, az eredményről magán levélben értesítjük, jövő számunkban is közöljük. Szerk

— **Dohánytermelés a — Hegyalján.** Zemplénmegye főispánja feliratot intézett a pénzügyminiszterhez az iránt, hogy engedje el a megye filloxera által sújtott vidékeinek adóhátralékát, illetőleg tegyen a szőlőbirtokosoknak megfelelő engedményeket. A feliratban utalás történt arra, hogy bizottság vizsgálta meg a filloxera által sújtott vidékeket és meggyőződött róla, hogy e helyeken a külföldi vesszők ültetése különböző okokból ki van zárva. A miniszter eleget tett a felirathoz kért kívánságnak és leirt a megyéhez, tudtul adva, hogy 1892-ben dohánygyárat szándékozik létesíteni Zemplénmegyében és e végből a megye termelői dohánytermelési engedélyeket fognak kapni.

— **Dohánykivitel.** A brüsszeli kereskedelmi múzeum közlönye jelenti, hogy a marokkói uralkodó megengedte, a dohánynak korlátlan mennyiségben való behozatalát 10 százaléknyi értékű lefizetés mellett.

— **Az orsz. m. gazdasági egyesület f. hó 10-én tartotta évi rendes közgyűlését.** *Dezseffy Aurél* gróf elnöki megnyitó beszéde után, *Galgóczy Károly* egyesületi tag olvasta fel az első magyar gazdasági író: *Nagyváltó János* fölötti emlékbeszédét, aki gróf Festetics György — a keszthelyi Georgikon alapítójának — jószágigazgatója volt, s első foglalkozott a magyar mezőgazdasági irodalommal. Én száz év előtt (1791-ben) írta meg a „*Seorgalmatos mezei gázdá*” című művét, a melylyel már akkor kiváló nevet szerzett magának. A tetszéssel fogadott emlékbeszéd után, az igazgató választmány évi jelentése terjesztett elő, melynek minden egyes pontját helyeslőleg vette tudomásul a közgyűlés. — Az egyesület eddigi hivatalos közlönye: a »Gazdasági Lapok« helyett, ez évi okt. 1-én egy új hiv. lap indult meg, (amint halljuk: „*Köztelek*” cím alatt), melyet az egyleti tagok valószínűleg ingyen fognak kapni. A múlt évi bevételek 53,660 forint, a kiadások pedig 52,339 forint tettek ki. Az egyesület jelenlegi tiszta vagyona 407,041 forint, amelyben a *Köztelek* 200,000 forint

és az istvántelki földrészel 3000 forint értékű is benn foglalitak. Az ez évi költségvetésben a bevételekre 26,564 forint, a kiadásokra pedig 26,823 forint van előirányozva és így a kiadási többlet 259 forint. — Végül gróf *Beihlen András* földművelési miniszter, az igazgató választmány tagjai közölte egyhangulag megválasztott.

— **A gazdasztek országos kongresszusa.** Bujanovits Sándor elnöke alatt, f. hó május 6—8-án, közel 900 gazdaszttal impozáns érdeklődés mellett tartott meg a fővárosi vígadó nagyertermében. Beható tanácskozás és vita tárgyát képezte napokon át: a gazdaszttal állás elméleti és gyakorlati kvalifikációjának, valamint a gazdaszttal és szolgálataik közötti jogviszonyoknak törvény útján kezdő rendezése, a gazdasági szakoktatás szervezése, a gazdaszttal nyugdíj biztosításnak szervezeti uton való behozatala, — a tisztai perzent és az elhelyezés szabályozása, — a gazdasági felügyelői állás mikénti betöltése iránti javaslatok, s még több oly kérdés, amely a gazdaszttal anyagi és erkölcsi érdekeinek biztosítására vonatkozik. — Lapunk tere nem engedi, hogy a nagy gyűlés lefolyásáról apró részletekig megemlékezzünk, de sietünk kijelenteni, hogy a gazdaszttal első országos kongresszusának elveivel és irányával mindenben egyetértünk, a gazdaszttal jogos kívánalmaival melegen rokonszenvezünk s szívvel óhajtuk, hogy a derekas kezdeményezést minél öröndetesebb siker koronázza!

— **A fagyos szentek:** Pongrácz, Szervác, Bonifác, az idén nem adhatnak okot a gazdák panaszára. Az időjárás nemhogy hideg, vagy épen fagyos lenne, sőt ellenkezőleg, még melegebb is mint kellene ez időszert. — Reméljük, a félelmes Orbán sem lesz az idén kiengedett kollégáinál fagyosabb.

— **Az ültetésről** írt első cikkünket, az időjárás tekintetében lapunk zártakor már módosítanunk kell. Az utóbbi napok ismét

kellemetlen fordulatot vettek, mert a hőség makacsul tartja magát eső nélkül, s ez igen kedvezőtlen hatással van minden terményre, de különösen a dohányra, a melyre nézve — ha már kezdetben kedvezőtlen idő jár — az érzékeny növényre ez végzetes és válságos lehet. — Azért ott, ahol az ültetés már kezdetét vette, a palánták többszöri locsolását okvetlenül igénybe kell venni, s a melegágyakat is gyakorta öntözni, és az erős napsugáraktól lehetőleg megóvni, illetve beernyőzni, úgy, hogy elegendő levegője legyen, de a délutáni forró naptól megvédessék, nehogy a palánta már a melegágyban ellankadjon és hervadásnak induljon.

Szerkesztői üzenetek.

M. kir. gazdasági-intézet tek. igazgatóságának, Kolos-Monostoron. Kérjük az 1889—90. évkönyvet érdemleges méltatás végett. A pályázati hirdetményt, tárgyhalmazzal, csak jövő számunkban közölhetjük.

R. J. Z á g r á b. Nagyon köszönjük az érdekes monostori közleményt, sietünk is azt mindjárt felhasználni.

Fejér Viktor úrnak. Barcs. A levelet megkaptuk, — e szerint minden rendben van. — Kérjük becses tudósításait.

Zichermann J. S á m s o n. Szívvel viszonzunk a meleg sorokat, s egyuttal kérjük sziveskedjék az ültetés eredményéről és általában a dohány állásáról lapunkat gyakorta értesíteni.

Földmann J. és Stern S. uraknak É r s e m j é n. Nagyon örülnénk és köszönettel vennék, ha arról a vidékről, az ültetés és egyebek felől, sziveskednének lapunkat értesíteni. Fogadják szíveslye üdvözlőinket.

Czéh P. urnak, K i s v á r d a. Kívánsága teljesítve lesz: nem küldünk.

A TRIESTI ÁLTALÁNOS BIZTOSÍTÓ-TÁRSASÁG

(Assicurazioni Generali) f. é. április hó 30-án Triesztben tartott 59-ik közgyűlésén betervezte az 1890. évi mérlegeit. A közgyűlésnek tett jelentésekből értesülünk, hogy az életbiztosítási ágban a díjtartalék 2,293,129 forint 35 krral szaporodott és 1890. december 31-én 28,927,291 forint 36 krra emelkedett és hogy az 1890-ben ujonnan kötött biztosítások összege 17,696,232 forint 94 krra rugott, miáltal az 1890. december 31-én érvényben levő biztosítások tőke összege 124,121,441 forint 72 krra szaporodott fel. Az évi díjbevételek az illetékekkel együtt 5,002,565 forint 89 krt tett ki. A tűz és szállítmány biztosítási ágazatokban a díjbevételek 9,017,000 forint 32 krt tett ki, mely összegből mint minden tehertől mentes díjtartalék 2,250,646 forint 87 k. helyeztetett tartalékba, míg az 1890. december 31-én a jövő évekre érvényben maradó díjkötelezvények összege 24,167,306 forint 81 krra rug. — Az 1890-ben kifizetett károk összege 8,345,827 forint 21 k. A társaság alapítása óta egész 1890. decz. 31-éig 235,717,767 forint 43 krrnyi tekintélyes összeget fizetett ki károk fejében. Ezen összegből 143,424 káreset 44,315,616 forint 47 krrnyi kártérítéssel hazánkra esik. Az érték-papírok árfolyam ingadozásának fedezésére szolgáló tartalékalap 1890. december 31-én 1,209,030 forint 27 krra emelkedett, noha a kisorsolható értékpapírok csakis névértékükkel lettek a mérlegbe felvéve. A tőkésített nyereségtartalék az alapszabályok szerinti összegben 2,625,000 forinttal, az ingatlanok tartalékalapja 1,289,480 forint 92 krral és a kétes követelések tartaléka 80,000 forinttal maradt változatlanul. — Az összes biztosítási alapok 2,545,432 forint 80 krral 43,303,671 forint 22 krra emeltettek és a következőképen vannak elhelyezve: 1. Ingatlan vagyon és jelzálogok 9,009,007 forint 76 k. 2. Kölcsönök intézeti életbiztosítási kötvényekre 2,807,812 forint 84 k. 3. Kölcsönök állami értékpapírokra 38,648 forint 74 k. 4. Értékpapírok 24,507,472 forint 98 k. 5. Váltók 448,903 forint 81 k. 6. Folyó számlák és adások a hitelezők levonása után 627,774 forint 46 k. 7. Pénzkészlet az intézetnél és bankoknál 2,189,050 forint 63 k. 8. A részvényesek adóslevelei 3,675,000 forint. Összesen 43,303,671 forint 22 k. Tiszta nyereség fejében 78,862 forint 44 k. lón kismutatva, miből minden egyes részvényre 120 arany forintnyi (egyenlő 300 frankkal) jutalék esik.

A LEGOLCSÓBB MAGYAR NAPILAP

„MAGYAR FÖLD”

KÖZGAZDASÁGI ÉS POLITIKAI NAPI LAP

TELJESEN FÜGGETLEN PROGRAMMAL

SZERKESZTIK

LÖCHERER ANDOR és KORMOS ALFRÉD

A Magyar Föld bel- és külmunkatársai közt a politikai és közgazdasági téren szereplő férfiak egész sorát találjuk.

ELŐFIZETÉSI ÁRA:

negyedévre 3 forint, egy óra 1 forint.

A „Magyar Föld” előfizetői a lap ingyenhirdetési rovatát nagy sikerrel használják.

KÜLÖNBÖZŐ MELLÉKLETEK

Mutatványosságokat ingyen és bérmentve küld:

a MAGYAR FÖLD kiadóhivatala

Budapest, Erzsébet-körút 21. sz.

Szám 1231.

1891.

HIRDET MÉNY.

Az 1887. évi XLIV. t.-cz. 3. §-a értelmében: a dohánytermelő köteles úgy a dohány alá szánt földterület előkészítése, mint az elvetendő mag, a palánták kiültetése stb. tekintetében akként eljárni, a mint ezt az illetékes dohánybeváltó felügyelőség meghatározza s kellő időben kihirdeti.

A törvény ezen intézkedése folytán a tiszai, szuloki, finom és középfinom kerti nemkülönbén a burnótlevelek termelésére szánt dohányföldeknek harmadszori felszántása, boronálása, a palántáknak mikor és miként való kiültetése, végül a kapálás és töltögetés mikénti foganatosítása tárgyában az alulírott felügyelőség kerületéhez tartozó községekben levő dohánytermelőknek, azok gazdatiszjteinek és feles kertészeinek a fentemlített munkálatok rendszeres megejtéséhez az alább előadottak azzal a hozzáadással ajánlatnak különös figyelmükbe, hogy a törvény fentidézett határozmányai szerint, a dohány szabályellenes kezelése első ízben 5 frttól 50 frtig terjedhető pénzbüntetéssel lévén sújtandó, ismétlés esetén pedig az illető termelő a dohánytermelésből kizárandó: az alábbi okszerű útmutatásokat úgy a dohányjövődék, mint különösen saját jól felfogott érdekükben is pontosan kövessék.

A dohánypalánták közvetlen kiültetése előtt, a dohányültetésre szánt földterületet lehetőleg mélyen felszántani s gondosan megboronálni szükséges, hogy ezáltal a rögök széttöressenek és a föld sima s egyenletes felületet nyerjen.

A kiültetéshez akkor kell fogni, ha a palánták már jól meggyökereztek és legalább 4—5 levéllel bírnak.

A melegágyból mindig csak annyi palántát szabad kivenni, amennyi még az nap elültethető; a palánták kiszedése előtt a melegágy mindig meglocsolandó, hogy a föld a palánta tövéhez tapadjon, mi a megfogamzást elősegíti s különösen azért is, hogy a palánták könnyen kihuzhatók legyenek.

Az ágyakból óvatosan kihuzott erőteljes palántákat — ne hogy azok megsérüljenek — nem egymás fölé, hanem egymás mellett fekvő sorokba kell rakni s időközönként folyó vagy állott vízzel kell locsolni, esetleg vizes ruhával letakarni, hogy azoknak elfonnyadása megakadályoztassék; a palánta-szedés után a melegágyat újból meg kell locsolni, hogy a feltépett földrészek leülepedjenek és a palánták gyökereihez tapadjanak.

A kiültetés rendszeres foganatosítása czéljából szükséges még a kiültetés előtt, a termelésre szánt földön, az egyes sorokat és a sorokban a palánták helyeit megjelölni.

A tiszai és szuloki fajdohányoknál, nemkülönbén a burnótleveleknél legajánlatosabb a sorokat egymástól 80—90 centiméter (30—34 hüvelyk), a palántákat pedig 40—50 centiméter (15—19 hüvelyk), a finom és középfinom kerti dohányoknál pedig a sorokat 50—60 centiméter (19—22 hüvelyk), a palántákat pedig 32—37 centiméter (12—14 hüvelyk) távolságra készíteni, illetve kiültetni.

A sorok egymástól távolságának megjelölésére legcélszerűbb a fenti méreteknak megfelelő, fogakkal ellátott sorozó gerblyét használni.

A palántákat vagy egymástól egyenlő távolságban, vagy pedig úgynevezett páros sorokban — szélesebb átjáró sorokkal — kell kiültetni.

A páros sorokban és szélesebb átjárókkal való kiültetéssel a terület jobban kihasználható, mert e mód szerint több palántát lehet kiültetni; a növények jobb fejlődése tekintetéből tanácsos a palántákat nem egymással szemközt, hanem három szögben vagyis akként kiültetni, hogy az első sor palántái a harmadik sornal, a második pedig a negyedikkel és így tovább legyenek szemben.

Borult, esős időben a palántakiültetés egész nap teljesíthető, de száraz és forró napokon csakis délután tanácsos a kiültetést végezni.

Kiültetés után a palántát okvetlenül meg kell locsolni; legjobb e czélra folyó vagy állott vizet használni, friss kutvizet locsolásra használni nem szabad, mert a friss kutviz a növénynek ártalmas; ha száraz időjárás van, a palántákat még azután is mindennap reggel mindaddig kell locsolni, míg a palánták a földben gyökeret vertek.

Mihelyt észrevétetik, hogy a palánták egy része kiveszett, azokat utánültetéssel kell pótolni s e czélra a melegágyból a hidegágyba átdugott palántákat használni.

A kiültetést június hó végéig mulhatlanul be kell fejezni, ezentul palántákat kiültetni semmi szín alatt sem szabad s a palántás ágyakban lévő palántákat július hó 5-éig okvetlenül meg kell semmisíteni.

A dohány között semmiféle más növényt termelni nem szabad, csakis a dohányültetvények szélein van megengedve szélfogó növényekként napraforgót, kukoriczát, kendert és czirokat termelni.

Azon termelők, kik a dohány között más veteményeket termelnek, vagy a kik a növényágyi palántáknak megsemmisítését július hó 5-éig elmulasztják, az 1887. évi XLIV. t.-cz. 3. §-a szerint első ízben 5 frttól 50 frtig terjedő pénzbüntetéssel sújtandók; ismétlés esetén pedig a termelésből kizárandók.

A palánták kiültetése után 14 napra, a föld porhanyítása és a gaz kiirtása czéljából a legnagyobb gonddal, — hogy a gyenge növény meg ne sérüljön, — az első ízben való kapálást kell elvégezni, a további kapálást pedig a szükséghez mérten mindannyiszor, valahányszor azt a gomirtás vagy a föld porhanyítása czéljából teljesíteni szükséges.

Az utolsó kapálást akkor kell teljesíteni, ha a növény fele nagyságát már elérte, a mikor is a megkapálás és a földnek a gyomtól való megtisztítása és porhanyítása után a földet a növény tövéhez huzni, vagyis azt feltöltögetni kell, hogy a növény szilárd állást nyerjen és töve a kiszáradástól megóvassék.

Az érdekelt termelőknek ismétlen emlékeztetük hozatik, hogy a nagym. m. kir. pénzügyminiszterium 1890. évi október 29-én kelt 108.434. számú rendelettel — hivatkozással az 1887. XLIV. t.-cz. 2. §-ára, — a szabályszerű átjárókkal és szelőlékek ellátott szárító pajták felépítésére, illetve a meglévők átalakítására s a simításnak külön helyiségben való teljesítésére kitűzött határidőt csakis a folyó évi levéltörésig halasztotta el, és egyttal kimondotta, hogy azon termelők, kik a folyó évi levéltörésig szabályszerű szárító pajták nem építenek, vagy a meglévőket szabályszerűen át nem alakítják, az 1892. évre dohánytermelési engedélyt semmi szín alatt sem fognak nyerni, minélfogva különösen a nyitott vagy a szabályoknak egyébként meg nem felelő szárító pajták tulajdonosai figyelmeztetnek, hogy azokat szabályszerűen mielőbb, legkésőbb azonban a dohánytörésig alakíttassák át és átjárókkal nemkülönbén szelőlékek lássák el, mert különben termelési engedélyüket elvesztendik.

Arra nézve, hogy ezen pajták építése s átalakítása miként teljesítendő, az országos magyar gazdasági egyesület által kiadott és „Milyen legyen a czélszerű dohányászárító-pajta és simító helyiség?” czimű füzet ad útmutatást, mely a nevezett egyesületnél (Budapest, Köztelek) 20 krnyi áron megszerezhető.

Budapest, 1891. évi április hó 20-án.

M. kir. dohánybeváltó felügyelőség.